

Buổi sinh hoạt chuyên đề lần 4/2001, vào lúc 8g00 sáng Chủ nhật ngày 14 tháng 10 năm 2001 tại giảng đường 1, Trường đại học khoa học tự nhiên Tp HCM, với chủ đề :

“SÁNG TẠO TRONG VĂN HỌC”

do : **GS. TSKH Lê Ngọc Trà**, giám đốc Viện nghiên cứu giáo dục, Trường đại học sư phạm TP. Hồ Chí Minh trình bày.

Nói đến văn học, nghệ thuật là nói đến sự sáng tạo; văn học, nghệ thuật gắn liền với sự sáng tạo. Sáng tạo văn học, nghệ thuật có những đặc điểm khác với sáng tạo trong khoa học kỹ thuật, tuy nhiên giữa chúng có những điểm giống nhau. Vậy thế nào là sáng tạo trong văn học ? Sáng tạo trong văn học có khác gì với sáng tạo trong khoa học kỹ thuật? Mục đích và ý nghĩa của sáng tạo văn học đối với cuộc sống ? Đó là những câu hỏi được diễn giả trả lời khá sinh động trong buổi sinh hoạt thường kỳ lần này.

Nếu khoa học kỹ thuật làm cho thế giới ngày càng hiện đại, văn minh hơn thì văn học nghệ thuật làm cho con người sống “người” hơn, sống gần gũi và tốt đẹp hơn. Tuy cách thức sáng tạo khác nhau nhưng chúng đều có một mục đích vì con người, vì cuộc sống tiến bộ và phát triển nói chung.

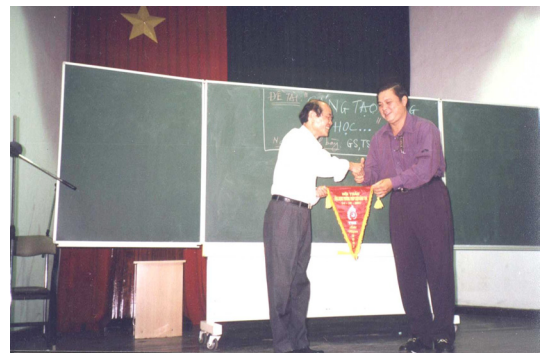
Ở đây chúng ta nên phân biệt lao động bình thường và lao động sáng tạo. Lao động bình thường và lao động sáng tạo là hai hoạt động “gần nhau”, nhưng có khi lại rất khác nhau, thậm chí cả đời người ta không bao giờ vượt qua. Ví dụ : Giữa đi bộ và múa rất “gần” nhau về các cử động của cơ thể, chân tay... nhưng chúng rất khác nhau. Tương tự như vậy, đối với ghi chép bình thường và viết văn, có người cả cuộc đời thường ghi chép, nhưng không phải bao giờ cũng viết được một bài văn thu hút lòng người, sự khác biệt đó là : một bên chỉ là lao động bình thường còn một bên là lao động sáng tạo. Chính vì vậy, lao động sáng tạo có ý nghĩa rất lớn đối với cuộc sống và xã hội.

Sáng tạo trong văn học, nghệ thuật thực ra là quá trình đi tìm cách diễn đạt mới những cảm xúc và ý tưởng của tác giả trong một tác phẩm nghệ thuật nhằm đem lại những giá trị xúc cảm trong người xem. Còn trong khoa học kỹ thuật là quá trình biến những ý tưởng thành những công cụ, sản phẩm có ích cho cuộc sống. Giống nhau giữa văn học và kỹ thuật là đều cần tri thức và sự cố gắng, chưa kể còn cần phải có phương pháp tốt.

Do đặc thù của một tác phẩm nghệ thuật, để hiểu hết giá trị của một tác phẩm chúng ta không nên chỉ hiểu về nội dung mà còn phải cảm thụ được những giá trị nghệ thuật khác do tác phẩm đó mang lại. Có khi phải cảm nhận được cái hay, giá trị trong những điều bình thường và ngược lại..., bởi “trong cái vớ vẫn có cái cao siêu và ngược lại trong cái cao siêu cũng có cái vớ vẫn...”.

Thế nhưng, cách dạy văn hiện nay trong nhà trường chỉ dạy cho người ta “hiểu văn chứ chưa dạy người ta cảm thụ được cái hay, cái giá trị thẩm mỹ của những tác phẩm văn học nghệ thuật”. Nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm có nói : “Văn học Việt Nam cũng giống như biển Việt Nam, bờ biển thì nhiều nhưng không có muối”, đó cũng là khuyết điểm lớn trong việc dạy môn văn học ở nhà trường hiện nay...

Nói tóm lại, sáng tạo trong văn học và trong khoa học kỹ thuật đem lại cho cuộc sống sự phong phú và đa dạng. Tuy nhiên, điều quan trọng hơn là giữ gìn và phát huy những tiềm năng sáng tạo to lớn trong mỗi con người, giúp xã hội ngày càng văn minh, tiến bộ hơn. Đó không chỉ là bài toán của riêng ai mà còn là bài toán chung cho tất cả chúng ta, cho xã hội.

Anh Nguyễn Cao Trí trao quà lưu niệm cho GS. TSKH Lê Ngọc Trà

Đậu Văn Chung